

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

„Korond és környéke”¹

Kulcsszavak: *István Lajos; Korond; Sóvidék*

„a magam napja is lemenőben”

(István Lajos)

Nincs olyan ember, aki ne lenne kíváncsi, hogyan éltek elődei ezelőtt két vagy éppen tizenkét nemzedékkel: nagyszülei, rokonai meg az a közösség, amelyhez tartozónak valljuk magunkat. Tudjuk, régebb sem úgy éltek és ma sem úgy élnek az emberek, hogy mindennapjaikat, munkájukat, ünnepi alkalmakat megörökítsék, divatos szóval dokumentálják az utánuk jövők számára, okulására. Ezért becsesek és fontosak az ilyen szándékkal ránk hagyott feljegyzések, hiszen a társadalomkutatók sok esetben utalásokból, közvetett forrásokból juthatnak ilyen jellegű ismeretekhez.

István Lajos azzal könnyíti meg az utána jövő korondi, sóvidéki érdeklődők, általában a szakemberek dolgát, hogy a közössége birtokában lévő hatalmas tudásanyag jelentékeny részét évtizedeken keresztül megörökítette, „papírra tette” akkor, amikor a beszédhang és a mozgókép rögzítésének technikai feltételei nem mindenki számára voltak elérhetőek. Azzal a céllal, hogy mások felhasználhassák, okulhassanak belőle. Ezért nevezzük őt Korond krónikásának. A nagyközség lakói abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy a máshol már nem használt népi tudás, a nem alkalmazott technikák, megoldások leírását éppen István Lajos közléseiből ismerhetik meg.

Korond ilyen szempontból kincsesbánya, és István Lajos a legjobb bányászok közé tartozik. Talán fel sem lehet sorolni mindazokat a témákat, amelyek érdekelték, amelyeket fontosnak tartott lejegyezni, feldolgozni, közölni. Néprajzi, helyismereti szempontból – több sóvidéki, hozzá hasonlóan gondolkodóval együtt – olyan fontos, egykor jellemző, általánosan ismert meg sajátosan helyi jelenségeket írt le, olyan tudásanyagot rögzített, amely máshol már nincsen, és felbecsülhetlenségét évről évre mindinkább hangsúlyozni lehet.

A szerkesztő számára minden elkészült, megjelent kiadvány egyben öröm is, számomra e könyv többszörösen. Elsősorban azért, mert személyem és általam a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont előkészíthette és kiadhatta István Lajos első néprajzi tanulmánykötetét, a már közölt meg a kéziratos anyagokból válogatva. (Azért első, mert még legalább egy-két kötetnyi kiadnivaló várakozik...) Ezáltal az olvasók és kutatók könnyebben hozzáférhetnek a szerző nagyon gazdag életpályája bizonyos „végtermékeihez”. Másrészt szerencsém volt

a szerkesztés alatt megismerni közelebbről a szerzőt és családját, életét, megta-
pasztalni a jó kedélyű Lajos bácsi szerénységét és fogalmat alkotni mérhetetlen
tudásáról, rácsodálkozni káprázatos emlékezőtehetségére és irigylendő akaratra,
munkabírására, még akkor is, amikor – az ő fogalmazása szerint – napja lemenő-
ben: 90. életéve küszöbén. Az ő élete – mely jórészt az „átalakulások időszakában”
telt – példaértékű, követendő emberi pálya, melynek alakulásában, alakításában
a család, a szülőfalu legalább annyira fontos szerepet kapott, mint az egyéntől
független hatalmak, sorscsapások, kívülről jövő és kikerülhetetlen beavatkozások
amennyire befolyásolták.

Köszönet a szerkesztő részéről munkatársainak, Pataki Júliának – a számítógépes
szedés oroszlánrészét ő végezte – és Balázs Ödönnek az archív felvételek digitali-
zálásáért meg a felhasznált képanyag készítéséért. E kiadvány anyagi támogatója
intézményünk fenntartója, Hargita Megye Tanácsa.

Úgy ajánljuk e könyvet az olvasónak, mint múltunk, sajátos életformánk lenyo-
matának egy szeletét. Nem csupán a tudomány számára összegyűjthető morzsák-
ról van szó, hanem az élet részeként megismert tudásanyag hasznosságáról, amely-
hez társul a szerző, az adatközlők sok-sok személyes élménye is. Teljék kedvük
a leírások részleteiben, az élményektől átmelegített mondatok egyszerűségében,
mert szokások, munkafolyamatok leírásaiban is sok-sok előttünk járó nemzedék
üzen nekünk, hogy arra intsen, ami minden emberi létnek lényegéhez tartozik: ge-
rincességre, egyenes beszédre, mértéktartásra szóban és tettben, meg hogy a mun-
kában eltöltött napok után az örömet, sikert, vidámságot jó megosztani azokkal,
akikkel egy közösségben élünk

Jegyzetek:

1. István Lajos: *Korond és környéke*.

